

**LEDELSESUTDANNING
FOR
BRANN- OG REDNINGSVESENET**

KURSPLAN

Ledelse trinn D

Forkurs

Fastsatt av Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap måned/år

Revidert våren 2018/Justert våren 2020

Revisjonslogg

Revisjonsloggen gir oversikt over alle versjoner av dette dokumentet.

Versjon Nr	Emne, endringer (Henvis til dok./kap./sider. Beskriv endringen)	Utført av	Dato
1_0	Kursplanen til «Forberedende modul» BER-3 lå tidligere i sammen kursplan som «Fagledermodulen» BER-3	Godkjent i DSB	Juli 2012
1_0	Kursplan Ledelse trinn D – Forkurs, er en revisjon av «Forberedende modul BER-3». Kursplanen er her lagt inn i et eget dokument som sendes til godkjenning i DSB sammen med revidert kursplan for «Fagledermodulen BER-3», som nå har fått navnet Ledelse trinn D.	Arbidsgruppe, se punkt 12. Andreforhold	
1_0	Sendt DSB med forespørsel om pilot.	Bjørge Steinsvik	29.06.18 Ok 01.10.18
1_0_1	Justeringer etter pilotkursene: Bakgrunn: Opptakskravet til hovedkurset er endret fra test i systematisk ledelse til «Lest Taktikkboken». 8. Vurdering: Punktet fritak fra nettbasert test i systematisk ledelse er fjernet. Under tabellen i punkt 10, Fag- og timefordeling er følgene skrevet inn: <i>Alle timene er veiledende og vil kunne variere litt fra kurs til kurs.</i> 4.1. Operativ psykologi er overført til hovedkurset.	Bjørge Steinsvik	2019
1_0_1	Sendt DSB for godkjenning	Bjørge Steinsvik	April 2020

Innhold

Revisjonslogg	2	
Innhold	3	
1. Bakgrunn	4	
2. Mål.....	4	
3. Målgruppe	4	
4. Opptakskrav.....	5	
5. Kompetanse	5	
6. Varighet	5	
7. Arbeidsformer	5	
8. Vurdering.....	5	
9. Begrepsbruk i kursplanen	6	
10. Forkurs før Ledelse trinn D - Fag- og timefordelingen.....	7	
1	Administrative forhold – informasjon til deltakerne	8
1.1	Kursåpning og kursavslutning.....	8
2.	Lovmessige forutsetninger og brannforebygging	8
2.1	Lover og forskrifter for brannvesenet	8
2.2	HMS- internkontroll	8
2.3.	Brannforebygging.....	8
3	Brann- og redningsfaglige emner.....	9
3.1	Brannfysikk og brannkjemi	9
3.2	Farlige stoffer og CBRNE.....	9
3.3	Brannsløkking, metoder og verktøy	10
3.4	Organisering av røyk- og kjemikaliedykking.....	11
3.5	Andre innsatser.....	11
3.6	Terror og tilsiktede hendelser.....	12
4	Utrykningsledelse	12
4.1	Teamsamarbeid	12
4.2	Menneskets adferd i stress-situasjoner	13
4.3	Taktikk	13
4.4	Organisering og ledelse av innsatser	14
4.5	Praktisk ledertrening	14
5	Organisasjon og ledelse	15
5.1	Organisasjonsforståelse og lederskap.....	15
5.2	Planverk.....	15
5.3	Kommunal beredskap.....	15
5.4	Redningstjenestens oppbygging og aktører.....	15
5.5	Brannetterforskning.....	16
5.6	Formidler- og veilederrollen	16
11.	Litteratur	17
12.	Andre forhold	18

1. Bakgrunn

Det er tre ulike løp som gir mulighet for å bli leder i brannvesenet:

1. Brann- og redningsfaglig ledelsesutdanning Ledelse trinn C eller tidligere Beredskapsutdanning trinn 2
2. Ingeniørutdanning, annen relevant høgskoleutdanning (180 studiepoeng) eller teknisk fagskole og gjerne lederpraksis fra andre virksomheter enn brann- og redningsvesenet.
3. Svennebrev som feier og gjennomført forebyggende kurs

De som har dispensasjon til å ivaretar funksjonen som overordnet vakt eller skal ivareta inn i denne funksjonen, vil bli prioritert.

For pkt. 1 vil søkere være kvalifisert til opptak direkte på Ledelse trinn D

For pkt. 2 og 3 vil søkere kvalifisere seg til opptak på Ledelse trinn D gjennom nettbasert kurs i brannvern og Forkurs før Ledelse trinn D (denne kursplanen).

Kursplangruppen ser mange fordeler med å kunne gjennomføre kurs med deltakere med ulik bakgrunn.

Kursplanen til tidligere Beredskapsutdanning trinn 3 inneholdt beskrivelse av både Forberedende modul og Fagledermodulen. Disse modulene er nå lagt i hver sin kursplan, slik at det er en kursplan for Ledelse trinn D Forkurs og en for Ledelse trinn D.

Når kursplanene for ledelsesutdanning legges fram til godkjenning i DSB, gjøres dette ved å dele "Ledelsesutdanning i brannvesenet" i 5 trinn: Ledelse trinn A, B, C, D og E.

Trinn	Emne	Tidsramme	Opptakskrav
Ledelse trinn A	Brannforebygging	4 uker	Bestått grunnkurs og nettbasert test i grunnkursemnene
	Røyk- og kjemikaliedykkerledelse		
	Formidler- og veilederrollen		
	Brann og redningsfaglige emner		
Ledelse trinn B	Utrykningsledelse	4 uker	Bestått Ledelse trinn A eller BER-1
Ledelse trinn C	Organisasjon og ledelse	2 uker	Bestått Ledelse trinn B
Ledelse trinn D	Overordnet vakt og innsatsledelse	4 uker	Bestått Ledelse trinn C eller Forkurs Ledelse trinn D og lest Taktikkboken
Ledelse trinn E * Ikke påbegynt	Stabsledelse og stabsfunksjoner	X uker	Ingen opptakskrav, men de som har en lederrolle i stabsarbeid vil bli prioritert

2. Mål

Målet med forkurset er å gi elever med liten teoretisk og praktisk bakgrunn innenfor brann og redning kompetanse på utrykningsledernivå, men gjennomføring av forkurset kvalifiserer **ikke** til utøvelse av funksjonen som utrykningsleder.

3. Målgruppe

Kursets målgruppe er personell som skal ta Ledelse trinn D, men ikke har Ledelse trinn C eller tidligere Beredskapsutdanning trinn 2.

4. Opptakskrav

1. Ingeniørutdanning, annen relevant høyskoleutdanning (180 studiepoeng) eller teknisk fagskole og gjerne lederpraksis fra andre virksomheter enn brann- og redningsvesenet.
2. Svennebrev som feier og gjennomført forebyggende kurs

De som har dispensasjon til å ivaretar funksjonen som overordnet vakt eller skal ivareta inn i denne funksjonen, vil bli prioritert.

Alle må bestå nettbasert kurs i brannvern og gjennomført internopplæring iht. utfylt opplæringsbok for Ledelse trinn D Forkurs før kursstart.

5. Kompetanse

Kurset kvalifiserer til opptak på Ledelse trinn D.

6. Varighet

Kurset har en varighet på 3 uker (120 timer).

Det må påregnes noen timer selvstudie ilt. kurset.

7. Arbeidsformer

Kurset vil ha en hensiktsmessig fordeling mellom teori og praksis ved bl.a. bruk av forelesninger, gruppearbeid og praktiske øvelser og selvstudie

8. Vurdering

Underveis er formålet med vurdering å veilede, motivere og utvikle eleven, og dessuten sikre at de når hensikten med opplæringen. Læringsutbyttene som er beskrevet i denne kursplanen danner utgangspunkt for vurderingen.

Vurderingsformer:

- Individuell skriftlig eksamen som vurderes med bestått / ikke bestått

Norges brannskoles fraværsreglement gjelder for kurset.

9. Begrepsbruk i kursplanen

Mål og læringsutbytte er formulert med bakgrunn i begrep hentet fra tabellene nedenfor.

Kunnskapsmål

	Nivå	Innebærer	Eks. på handlingsverb
Høyeste nivå	Anvende	Å kunne finne ut hvilke regler eller bestemmelser som har gyldighet i tilfellet, for deretter å kjenne, forstå og anvende begrep, regler og bestemmelser i lys av bruken i det enkelte tilfelle. Løse problemer – foreta logiske vurderinger	Vurdere, diskutere, avgjøre, beslutte, overveie, bedømme, relatere, produsere, skape, endre, utforme, modifisere, utvikle, organisere, formulere,
Mellomnivå	Forstå	Å oppfatte en informasjon så godt at den kan forklares, utdypes og ha oversikt over følgene og resultatene samt kunne trekke videre slutninger. Informasjon skal kunne gjenfortelles.	Skille mellom, identifisere, klassifisere, gjenkjenne, generalisere, sette i sammenheng, velge, omstrukturere
Laveste nivå	Vite	Å kunne huske og gjenkjenne eksempler, faktiske forhold, metoder og alminnelige forhold. Innebærer det første steget av forståelse.	Oversette, gjengi med egne ord, illustrere, presentere, gjenta, skille mellom, forklare, demonstrere, kjenne til, beskrive

Ferdighetsmål

	Nivå	Innebærer
Høyeste Nivå	Beherske	Å kunne gjennomføre handlinger fullkomment hvor hensyn er tatt til hurtighet og presisjon. Selv ved kompliserende og distraherende forhold velge raskeste og mest nøyaktige måte å gjennomføre handlingen på. Dette innebærer en viss automatikk og at man er godt drillet.
Mellom nivå	Selvstendig utføre	Å gjennomføre handlinger selvstendig uten tidspress og kompliserende forhold. På kommando, tegn, signal eller etter eget initiativ. Uten veiledning. Det stilles krav til utførelsen.
Laveste nivå	Under ledelse	Å gjennomføre handlinger under veiledning (evt. ved eller etter visning). Trening har startet, men man trenger støtte. Eleven vil etter hvert selv, under kontroll, å lage og gjennomføre et handlingsmål.

10. Forkurs før Ledelse trinn D - Fag- og timefordelingen

Fagområde	Emne nr.	Emne	Timer
1. Administrative forhold	1.1	Kursåpning og kursavslutning	4+1
		Skriftlig eksamen	3
		Sum timer	8
2. Lovmessige forutsetninger og brannforebygging	2.1	Love og forskrifter for brannvesenet	2
	2.2	HMS-internkontroll	4
	2.3	Brannforebygging	4
		Sum timer	10
3. Brann- og redningsfaglige emner	3.1	Brannfysikk og brannkjemi	8
	3.2	Farlige stoffer og CBRNE	4
	3.3	Brannsløkking, metoder og verktøy	4
	3.4	Organisering av Røyk- og kjemikaliedykking	4
	3.5	Andre innsatser	8
	3.6	Terror og tilsiktede hendelser	4
		Sum timer	32
4. Utrykningsledelse	4.1	Teamsamarbeid	2
	4.2	Menneskets adferd i stress-situasjoner	4
	4.3	Taktikk	8
	4.4	Organisering og ledelse av innsatser	8
	4.5	Praktisk ledertrening	16
		Sum timer	46
5. Organisasjon og ledelse	5.1	Organisasjonsforståelse og lederskap	8
	5.2	Planverk	4
	5.3	Kommunal beredskap	
	5.4	Redningstjenestens oppbygging og aktører	2
	5.5	Brannetterforskning	2
	5.6	Formidler- og veilederrollen	8
		Sum timer	24
		Sum timer totalt	120 timer

Alle timene er veiledende og vil kunne variere litt fra kurs til kurs.

1 Administrative forhold – informasjon til deltakerne

Hensikt

Eleven skal etter kursåpning og «bli kjent» vite om hvilke krav som gjelder for kurset, kunne ta ansvar for egen læring og bidra til å skape et positivt og trygt læringsmiljø.

Momenter

1.1 Kursåpning og kursavslutning

Eleven skal

- 1.1.1 kjenne til kursplanen for kurset og hvilke formelle krav som gjelder for å få bestått kurs
- 1.1.2 forstå viktigheten av et positivt og trygt læringsmiljø
- 1.1.3 gjennom kurset vurdere eget læringsutbytte og evaluere de enkelte emnene
- 1.1.4 ved kursslutt gjennomføre en skriftlig eksamen

2. Lovmessige forutsetninger og brannforebygging

Hensikt

Eleven skal vite om lover og forskrifter som har betydning i det brannforebyggende arbeidet under rednings- og slukkeinnsats. Herunder også lovverk som ivaretar sikkerhet og dokumentasjon for egne mannskaper.

Læringsutbytter

2.1 Lover og forskrifter for brannvesenet

Eleven skal:

- 2.1.1 forstå hvilke lover og forskrifter som er mest aktuelle for brannvesenet og håndtering av hendelser
- 2.1.2 vite om de mest aktuelle lover og forskrifter i det brannforebyggende arbeidet

2.2 HMS- internkontroll

Eleven skal

- 2.2.1 forstå hvilke krav HMS-forskriften stiller til sikkerhet og dokumentasjon i virksomheten (jfr. Internkontrollforskriften §5)
- 2.2.2 vite om formål, oppbygging, bruk, etablering, utvikling og oppfølging i et IK-system i et brannvesen

2.3. Brannforebygging

Eleven skal:

- 2.3.1 vite om krav som stilles til eier og bruker av objekt mtp. brannforebygging
- 2.3.2 vite om hvilke virkemidler og tiltak brannvesenet bruker for å redusere antall omkomne i brann
- 2.3.3 vite om betydningen av samarbeid innad i brannvesenet og hvordan man best kan benytte seg av alle tilgjengelige ressurser i det brannforebyggende arbeidet

3 Brann- og redningsfaglige emner

3.1 Brannfysikk og brannkjemi

Hensikt

Eleven skal forstå de viktigste branntekniske begrepene, kunne tolke brannbildet og forstå hvordan brannfysikken kan brukes i situasjonsbedømmelser og valg av teknikk.

Læringsutbytter

Eleven skal

- 3.1.1 vite om temperaturens betydning for molekylenes hastighet og evne til å reagere
- 3.1.2 vite om temperaturens påvirkning av dekomponering og avgassing av stoffer
- 3.1.3 vite om aggregattilstandene, faseoverganger og varmekapasitet
- 3.1.4 vite om eksplosjonsområde og –grenser
- 3.1.5 vite om forbrenning, brennbare materialer og antennelse herunder bl.a. flammepunkt og tenntemperatur
- 3.1.6 vite om brannutviklingen i et rom, brenselstørt og ventilasjonsstørt brann, overmetning og overtenning, tilluftsantennelse, backdraft og branngasseksplosjon
- 3.1.7 vite om forskjellen på fullstendig og ufullstendig forbrenning
- 3.1.8 vite om røykens innhold og egenskaper
- 3.1.9 vite om hva temperaturen betyr for trykket, røykspredningen, og skorsteinseffekten
- 3.1.10 vite om prinsipper, effekt og risiko ved brannventilasjon
- 3.1.11 vite om brannspredning gjennom stråling, ledning, strømming samt flyvebrann

3.2 Farlige stoffer og CBRNE

Hensikt

Eleven skal få inngående kjennskap til fagområdet farlige stoffer og CBRNE for å kunne lede brannvesenet ved hendelser tilknyttet fagområdet.

Læringsutbytter

Eleven skal:

- 3.2.1 vite om de ulike klassene og de spesifikke farene som er knyttet til de ulike klassene.
- 3.2.2 vite om stoffer som transporteres og forstå merkebestemmelser.
- 3.2.3 vite om stoffers fysiske og kjemiske data
- 3.2.4 vite om temperaturen og trykkets påvirkning av aggregattilstandene (fast/flytende/gass), gasser og gasskondensering og ulike spredningsmodeller (forenklede)
- 3.2.5 kunne velge korrekt bekledning mot et utvalg farlige stoffer, basert på kjennskap til stoffenes fysiske og kjemiske egenskaper.

- 3.2.6 vite om ulike typer oppslagsverk og kunne bruke disse som hjelpemidler
- 3.2.7 vite om begrensninger og muligheter ved deteksjon med ulike typer måleinstrumenter
- 3.2.8 forstå hvordan et skadested organiseres
- 3.2.9 vite om det tekniske utstyret som brukes i forbindelse med kjemikalieuhell og selvstendig bruke forskjellige typer tettestyr
- 3.2.10 vite om hvordan farlige stoffer påvirker naturen på lang og kort sikt og hvilke tiltak som kan sette inn for å hindre spredning til miljøet.
- 3.2.11 vite om hvilke ressurser og arbeidsfordelinger som er nødvendige for å iverksette en Innsats
- 3.2.12 vite om hvilke ressurser som finnes, og organiseringen av IUA regionene

3.3 Brannsløkking, metoder og verktøy

Hensikt

Eleven skal ut fra situasjonsbedømmelse kunne velge riktig sløkkemetode

Læringsutbytter

Eleven skal

- 3.3.1 forstå prinsippene for sløkking av branner
- 3.3.2 forstå egenskapene til ulike sløkkemidler
- 3.3.3 vite om bruksområde og sløkkemetoder for ulike sløkkemidler
- 3.3.4 vite om effekten ved bruk av sløkkespyd, skjærsløkker og CAFS
- 3.3.5 vite om kravet til vannmengde ved sløkking i store lokaler
- 3.3.6 vite om kravet til påføringshastighet og mengde sløkkemiddel ved bruk av skum til sløkking av væskebrann
- 3.3.7 vite om bruk av vann, skum og pulver som sløkkemiddel i eller ved elektriske anlegg inklusive solcelle- og batteriteknologi
- 3.3.8 forstå skjerming ved bruk av sløkkemidler herunder vannvegg, strålerør, skum mm
- 3.3.9 vite om bruk av tilsetningsstoffer i sløkkevannet og hvilken betydning dette kan ha for sløkkeeffekten
- 3.3.10 vite om sløkkeskumets negative effekt på miljø
- 3.3.11 vite om beregninger av vannføring, utgangstrykk og trykktap i forgreinet utlegg med terrengstigning ved bruk av håndreglene

3.4 Organisering av røyk- og kjemikaliedykking

Hensikt

Eleven skal forstå om hvordan arbeidet på brannstedet organiseres og utføres, samt hvilke taktiske disposisjoner som gjøres på vei til skadestedet og under slokkeinnsatsen. Eleven skal kunne vurdere risiko og farer forbundet med røyk- og kjemikaliedykking.

Læringsutbytter

Eleven skal:

- 3.4.1 vite om helseskader røyk- og kjemikaliedykkeren kan bli utsatt for
- 3.4.2 vite om viktigheten av temperaturreducerende tiltak før røykdykking iverksettes
- 3.4.3 vite om kravet til nødvendige ressurser og tiltak før en røyk- og kjemikaliedykker-innsats blir iverksatt
- 3.4.4 forstå når det er nødvendig med av røykdykkerinnsats
- 3.4.5 vite om tiltak, risiko og farer i forbindelse med innsats i store objekter eller ved lange innsatsveier
- 3.4.6 vite om oppgavene til røykdykkere, røykdykkerledere og røykdykkerkoordinatorer
- 3.4.7 vite om organisering ved kjemikaliedykking, samt kravet til saneringsstasjon før kjemikaliedykking iverksettes
- 3.4.8 vite om fysiske belastninger ved røyk- og kjemikaliedykking

3.5 Andre innsatser

Hensikt

Eleven skal vite om muligheter, farer og begrensninger ved ulike typer redningsaksjoner.

Læringsutbytter

Eleven skal:

- 3.5.1. vite om organiseringen og oppmarsjen på ulike skadesteder
- 3.5.2 vite om ulike typer redningsmateriell og frigjøringsmetoder ved transportulykker
- 3.5.3 vite om innsatsmuligheter ved hendelser på skip
- 3.5.4 vite om muligheter og begrensninger ved bruk av tauredningsutstyr
- 3.5.5 vite om grunnleggende prinsipper for organisering og gjennomføring av redningsinnsats i forbindelse med rasulykker og klemskader.
- 3.5.6 vite om organisering og gjennomføring av redningsinnsats i tilknytning til vann, vassdrag, sjø og is.
- 3.5.7 vite om utfordringer knyttet til dyreredning
- 3.5.8 vite om organisering og drift av restverdirednings-tjenesten

3.6 Terror og tilsiktede hendelser

Hensikt

Eleven skal vite om samhandlingen med andre nødetater ved tilsiktede hendelser og terror.

Læringsutbytter

Eleven skal:

- 3.6.1 vite om nasjonal PLIVO prosedyre
- 3.6.2 vite om politiets organisering og samhandling med politiets innsatsleder og operasjonsleder ved terror og tilsiktede hendelser
- 3.6.3 kjenne til inndelingen i hot, warm og cold sone
- 3.6.4 vite om hjemmelagde eksplosiver, kjemikalier og kjemiske stridsmidler

4 Utrykningsledelse

4.1 Teamsamarbeid

Hensikt

Elevene skal forstå hva det innebærer å være både teamdeltager og teamleder. De skal kunne anvende denne kunnskapen til å benytte kompetanser og kvaliteter som finnes i teamet på en sikker og effektiv måte, samt være i stand til å videreutvikle et team og styrke seg selv som teamdeltager og teamleder.

Læringsutbytter

Eleven skal

- 4.1.1 vite om prinsippene for god kommunikasjonsflyt i team og kunne bidra til at den utvikles positivt og opprettholdes også i kritiske faser av en innsats
- 4.1.2 vite om begrepet situasjonsbevissthet
- 4.1.3 vite om beslutningsprosesser i team og være en aktiv bidragsyter til at teamet utvikler gode beslutningsvaner
- 4.1.4 vite om hva som ligger i begrepet teamledelse
- 4.1.5 forstå viktigheten av at et team oppnår en felles mental modell for de oppdragene teamet skal løse
- 4.1.6 forstå viktigheten av godt teamsamarbeid og kunne iverksette tiltak som styrker teamsamarbeidet

4.2 Menneskets adferd i stress-situasjoner

Hensikt

Eleven skal vite om hvordan han en leder kan avdekke og forebygge uheldig adferd som følge av stress-situasjoner for innsattpersonell.

Læringsutbytter

Eleven skal:

- 4.2.1 vite om grunnleggende mekanismer og symptomer som påvirker menneskets adferd i stress og kriser
- 4.2.2 vite om symptomer på stressreaksjoner
- 4.2.3 vite om metoder for defusing og debriefing
- 4.2.4 vite om ulike ordninger for oppfølging i etterkant av hendelser (kollegastøtteordning – KSO/profesjonell hjelp)

4.3 Taktikk

Hensikt

Elevene skal få nødvendige kunnskaper og ferdigheter for å ta i bruk taktiske vurderinger og metoder ved redningsinnsatser med ulikt omfang og kompleksitet.

Læringsutbytter

Eleven skal

- 4.3.1 vite om risikobedømming og identifisering av ulike handlingsalternativer
- 4.3.2 selvstendig utarbeide målet med innsatsen, taktisk plan og gi korrekt ordre
- 4.3.3 selvstendig anvende ulike beslutningsstøtteverktøy i innsats
- 4.3.4 vite om spesielle forhold som det må tas hensyn til dersom brannvesenet skal utføre innsats i forbindelse med Chemical, Biologically, Radioactive, Nuclear, Explosive (CBRNE)
- 4.4.5 selvstendig vurdere om forventet utbytte av innsatsen står i forhold til risikoen og kostnadene (kost-nytte vurdering)

4.4 Organisering og ledelse av innsatser

Hensikt

Elevene skal vite om hvordan en innsats ledes på en sikker og effektiv måte og hvordan innsatser skal organiseres slik at skadestedet blir håndterbart.

Læringsutbytter

Eleven skal

- 4.4.1 vite om de mest vanlige, generelle begrepene som benyttes i beskrivelsen av operativ ledelse; kontrollspenn, oppdragsbasert ledelse, ordrebasert ledelse, situasjonsbasert ledelse, autentisk ledelse, med mer.
- 4.4.2 vite om en innsatsorganisasjon med sektorinndeling
- 4.4.3 vite om systematisk ledelse (sjutrinnsmodellen) og brannvesenets samarbeidspartnere
- 4.4.4 vite om fullmakter som ligger til leder av brannvesenets innsats ihht §12 i Brann- og eksplosjonsvernloven
- 4.4.5 vite om betydningen av organisasjonskulturen og mekanismer som skaper tillit/mistillit
- 4.4.6 vite om sambandsreglementet del 1 og 2

4.5 Praktisk ledertrening

Hensikt

Elevene skal etter endt undervisning under veiledning organisere og lede en innsats på et skadested etter prinsipper fra fagområdene organisering og ledelse, teamsamarbeid, operativ psykologi og taktikk.

Læringsutbytter

Eleven skal:

- 4.5.1 under ledelse kunne samle inn info og vurdere ressursbehov
- 4.5.2 under ledelse kunne vurdere mulige tiltak og skaffe oversikt over skadested (360)
- 4.5.3 under ledelse kunne gi innsatsordre og sende situasjonsrapport
- 4.5.4 under ledelse kunne organisere og lede innsatsen

5 Organisasjon og ledelse

Hensikt

Gi eleven innsikt i daglig ledelse i brannvesenet utenom innsatser, og introduksjon til risikobasert beredskapsarbeid og brannvesenets rolle i redningstjenesten.

Læringsutbytter

5.1 Organisasjonsforståelse og lederskap

Eleven skal

5.1.1 vite om relevante ledelses- og motivasjonsteorier

5.1.2 vite om metoder for konflikthåndtering

5.2 Planverk

Eleven skal

5.2.1 vite om hvordan en ROS-analyse gjennomføres og hvordan tiltak iverksettes for å redusere risiko og sårbarhet ut fra funn i ROS-analysen

5.2.2 vite om hvordan en beredskapsplan utarbeides basert på en kommunes ROS-analyse

5.2.3 forstå innhold og oppbyggingen av en objektplan og se nytteverdien av denne

5.3 Kommunal beredskap

Eleven skal

5.3.1 vite om lover og forskrifter som omhandler kommunal beredskapsplikt

5.3.2 vite om «veiledning til kommunal beredskapsplikt» utgitt av DSB

5.3.3 vite om Helse- og omsorgstjenestelovens bestemmelser om kommunens plikt til bistand ved ulykker og andre akutte situasjoner

5.3.4 vite om kommunens ansvar og organisering av psykososialt kriseteam gjennom føringer fra helsedirektoratet

5.4 Redningstjenestens oppbygging og aktører

Eleven skal

5.4.1 vite om oppgaver og ansvar til de andre nødetatene

5.4.2 vite om aktører i redningstjenesten (industrivernet, fylkesmannen, sivilforsvaret, redningsberedskap til sjøs, frivillige organisasjoner, etc.)

5.4.3 vite om prinsippene for bruk og rekvirering av eksterne ressurser

5.4.4 vite om kommandolinjer, strukturer og oppbygging av redningstjenesten (herunder begrepet kommando og kontroll)

5.4.6 vite hva som defineres som redningstjeneste

5.5 Brannetterforskning

Eleven skal

- 5.5.1 vite om politiets arbeidsmetoder i forbindelse med brannetterforskning
- 5.5.2 vite om hvilken betydning innsats og inngrep i bygninger har for den påfølgende etterforskningen
- 5.5.3 vite om hvilke observasjoner som er viktige i sammenheng med etterforskningen

5.6 Formidler- og veilederrollen

Eleven skal

- 5.6.1 vite hvordan leksjoner planlegges, gjennomføres og evalueres
- 5.6.2 kjenne til verktøy og hjelpemidler som forsterker og forbedrer formidlingen
- 5.6.3 selvstendig kunne planlegge og gjennomføre en enkel presentasjon

11. Litteratur

Pensum

- LOV-2002-06-14-20 Lov om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver (brann- og eksplosjonsvernloven) (2002-06-14)
- FOR-2002-06-26-729 Forskrift om organisering og dimensjonering av brannvesen (2002-06-26)
- Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, *Forskrift om brannforebygging*
- LOV-1992-09-25-107 *Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)*.
- LOV-2005-06-17-62 Arbeidsmiljøloven. Lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven). (2005-06-17)
- LOV-2011-06-25-45 Lov 25. juni 2010 nr 45 om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og Sivilforsvaret (sivilbeskyttelsesloven)
- Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, *Veiledning om enhetlig ledelsessystem (ELS)*, 2011
- Brannfysikk – fra teori til praksis av Guttorm Liebe
- Brann i bygg – Konstruksjoner, sikkerhet og taktiske vurderinger. Guttorm Liebe (2016)
- Justis – og politidepartementet, St. meld nr. 10, *Risiko i et trygt samfunn – Samfunnssikkerhet – 2016-2017* *
- Politiets beredskapssystem del1 (PBS1) *
- Taktikkboken - en håndbok i systematisk ledelse av slokkeinnsatser mot bygningsbranner Magnus Mattsson og Linus Eriksson. Norsk brannvernforening 2017. ISBN 978-82-7485093-4
- ✓ Operativ psykologi (Kap 5, 6, 9 og 17). Jarle Eid og Bjørn Helge Olsen (red). Fagbokforlaget, 2005*
- Veiledning i mediehåndtering av Ole Geir Herland (Lesehefte NBSK 2015)
- Lunde, I.K. (2014). Praktisk krise- og beredskapsledelse
- DSB (2014). *Veileder til helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse i kommunen*.
- Rake, E. L. & Sommer, M. (2017). *Beredskapsanalyse: en innføring*. Notat til emnet
- Beredskapsledelse ved Høgskulen på Vestlandet. Rake, E. L. & Sommer, M. (2018). *Innføring i Beredskapsanalyse og Forebyggende analyse*.
- Notat Høgskulen på Vestlandet. (Under utarbeidelse)
- Pollestad, B., Steinnes, T. & Sommer, M. (2017). Systematisk øving og læring innen beredskap. Notat til emnet Beredskapsledelse ved Høgskulen på Vestlandet.
- Sommer, M., Pollestad, B. & Steinnes, T. (2019). Beredskapsøving og -læring. (under utarb.)
- Krise – og beredskapsledelse Teamtrening. Jonas Eriksen. Cappelen Damm AS 2011
- Safety at The Sharp End. R. Flin, P. O'Connor og M. Crichton. Ashgate, 2007
- Alle mann til brasene. Sjøkrigsskolens lederutviklingsfilosofi. Bergen, 200
- Håndbok for den norske redningstjenesten. Ikke ferdig - Sendt på høring i mars 2018
- What's Burning? The RAWFS Heuristic on the Fire Ground (**Lipshitz & Strauss**)

Støttelitteratur:

- Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, *Forskrift om vern mot eksponering for kjemikalier på arbeidsplassen (kjemikalieforskriften)*.
- Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, *Veiledning om røyk- og kjemikaliedykking*
- Justis – og politidepartementet, *Håndbok for redningstjenesten*, 2008 (høring 2018)
- Beslutningstaking i operative situasjoner (Foredrag av Bjørn Helge Johnsen)
- Beslutningstaking i operative settinger (PowerPoint-presentasjon ved Bjørn Helge Johnsen)
- Justis – og politidepartementet, St. meld nr 22, Samfunnssikkerhet – samvirke og samordning, 2007-08
- Veileder for mediahåndtering og kommunikasjon til bruk for IUA ved statlige aksjoner mot akutt forurensning (Kystverket oktober 2010)
- Veileder for kommunal Atomberedskap – Statens strålevern (2017)
- Informasjon om prosjektoppgave Beredskapsutdanning trinn 3 (Lesehefte)
- Sivilbeskyttelsesloven - en praktisk og juridisk veileder av Erik Furevik
  - MSB (2005). Taktikk, ledning, ledarskap
  - NOGP (2015). The foundation for incident command
  - DSB (2014). *Risiko- og krisekommunikasjon*. Temaveiledning.

12. Andre forhold

Kursplanutvalget har som intensjon at kursplanen skal gi fleksibilitet til kursarrangør når kurset skal planlegges og gjennomføres. Det kan for eksempel gi seg utslag i hvordan kursarrangør velger å sammenstille kursperioden, og det stilles ingen krav til at kursukene må gjennomføres samlet. Samtidig forventer kursplanutvalget at kursarrangør til enhver tid vurderer undervisningsmetodene som kan utnyttes i opplæringen. Herunder at kurset totalt sett gir opplæring til innsatsfunksjoner, og således må det gjenspeiles i undervisningen.

Kurset anbefales revidert etter fastsatte retningslinjer for kursutvikling og revisjon av kursplaner.

Kursarrangør vurderer søknader, og de kan avslå tildeling av kursplass dersom det er for mange søkere i forhold til antall plasser.

Kursplanutvalget:

Jan-Erik Andersen, rådgiver NBSK

Svend Robert Berthelsen, seniorrådgiver DSB

Dag Svindseth, Brannsjef Østre Agder Brannvesen (Arendal)

Tor Arne Elvrum, brigadesjef OBRE

Øyvind Seth (Tidligere leder forebyggende avd. Ålesund brann- og redning)

Morten Sommer, førsteamanuensis Høgskulen på Vestlandet

Kåre Einar Skogsrud, fagansvarlig NBSK

Björg Steinsvik, Prosjektleder og seniorrådgiver NBSK